

Funktionale Sprachbetrachtung an den Schnittstellen zwischen kontrastiver und kognitiver Linguistik

Tibor Szűcs

(1) Funktionale Betrachtung

(a) in der kontrastiven Linguistik:
die Problematik des *Tertium comparationis* in der interlingualen Vergleichbarkeit

(b) in der Übersetzungswissenschaft:
das Kriterium der *Äquivalenz* in Texten

(c) in der kognitiven Linguistik:
konzeptuelle Kategorien in einfachen und komplexen Formen

(2) Prinzipien der Funktionalität:

- (a) pragmatisch-semantisch bestimmte Annäherung
- (b) holistische Betrachtungsweise
- (c) Dominanz der kommunikativen Funktion (von der Funktion zur Form)

(3) Übereinstimmungen in den heutigen Forschungstendenzen der Disziplinen

(4) Beispiel: der progressive Aspekt

(5) Sprachdidaktische Konsequenzen:

- (a) Pragmatik und Holismus in der kommunikativen Funktion
- (b) betonte Geltung des Prinzips „vom Einfachen zum Komplexen“

Quellen

- Albert Sándor (1992): Megjegyzések az ekvivalenciáról egy metafora fordításának ürügyén. *Szemiotikai szöveg* 4: 115–124.
- Coseriu, Eugenio (1981): Kontrastive Linguistik und Übersetzung: ihr Verhältnis zueinander. In: *Kontrastive Linguistik und Übersetzungswissenschaft*. München. 183–199.
- Dezső László (1978): Elmélet és törvényszerűségek a tipológiában. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok* XII: 29–59.
- Dressler Wolfgang U. (1995). Form and Function in Language. In Millar Sharon – Mey Jacob L. (eds.) *Proceedings of the First Rasmus Rask Colloquium*. Odense, Odense University Press, 11–36.
- Driussi, Paolo (2010): A magyar mint idegen nyelv idegen szemmel. Széljegyzetek a magyar nyelv funkcionális bemutatásához. *THL2* 2010/1–2: 156–168.
- Gecső Tamás (szerk.)(2001): *Kontrasztív szemantikai kutatások*. Tinta, Budapest
- Hegedűs Rita (2005): *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Budapest, Tinta Könyvkiadó

- Hegedűs Rita (2006): A magyar nyelv funkcionális megközelítéséből. In: Hegedűs Rita – Nádor Orsolya (szerk.): *Magyar nyelvmester. A magyar mint idegen nyelvi és hungarológiai alapismeretek*. Tinta Könyvkiadó, Budapest. 112–125.
- Kiefer Ferenc (1996): Az igeaspektus areális-tipológiai szempontból. *Magyar Nyelv* XCII/3: 258-268.
- Kiefer Ferenc (1999): *Jelentélmélet*. Corvina, Budapest
- Klaudy Kinga (2007): Dinamikus kontrasztok. In: *Nyelv és fordítás*. Tinta, Bp. 189–200.
- König, Ekkehard (1974): Sind Sprachen vergleichbar? Aspekte der kontrastiven Linguistik. In: *Linguistik und Sprachphilosophie* (Hg.: Marlis Gerhardt). List Verlag, München. 240–259.
- König, Ekkehard – Nekula, Marek (2013): Zum Verhältnis von Kontrastiver Linguistik und Sprachtypologie: Präpositionen im Vergleich. In: Nekula, Marek / Šichová, Kateřina / Valdová, Jana (Hgg.): *Bilingualer Sprachvergleich und Typologie: Deutsch – Tschechisch* (IDS-Reihe Deutsch im Kontrast, 28). Stauffenburg / Julius Groos, Tübingen. 15–46.
- Ladányi Mária (2005): A grammatikalizáció kutatása és a modern nyelvelméletek. In: Oszkó Beatrix – Sipos Mária (szerk.): *Budapesti Uráli Műhely 4. Uráli Grammatizáló*. Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest. 7–32.
- Ladányi Mária – Tolcsvai Nagy Gábor (2008): Funkcionális nyelvészet. In: Tolcsvai Nagy Gábor – Ladányi Mária (szerk.): *Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII*: 17–58.
- Lang, Ewald – Zifonun, Gisela (Hg.)(1996): *Deutsch – typologisch*. Walter de Gruyter, Berlin / New York
- Péter Mihály (1978): Jegyzetek a funkcionális nyelvhasználatról. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XII*: 221–231.
- Petőfi S. János – Szikszainé Nagy Irma (szerk.)(2003): *A kontrasztív szövegnyelvészet aspektusai* (Officina Textologica 9.). DE KEK, Debrecen
- Pörings, Ralf – Schmitz, Ulrich (1999): *Sprache und Sprachwissenschaft*. Eine kognitiv orientierte Einführung. Gunter Narr, Tübingen
- Reimann, Daniel (2014): Kontrastive Linguistik revisited oder: Was kann Sprachvergleich für Linguistik und Fremdsprachenvermittlung heute leisten? In: Reimann, Daniel (Hrsg.): *Kontrastive Linguistik und Fremdsprachendidaktik Iberoromanisch – Deutsch*. Narr Verlag, Tübingen. 9–35.
- Szűcs Tibor (2009): A kontrasztív nyelvészet és a fordításkritika viszonyáról. *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények* (Kolozsvár), LIII./1. 61–70.
- Tolcsvai Nagy Gábor (2013): *Bevezetés a kognitív nyelvészetbe*. Osiris, Budapest
- Tolcsvai Nagy Gábor – Tátrai Szilárd (szerk.)(2012): *Konstrukció és jelentés. Tanulmányok a magyar nyelv funkcionális kognitív leírására*. ELTE, Budapest
- Wegener, Heide (Hg.) (1999): *Deutsch kontrastiv*. Typologisch-vergleichende Untersuchungen zur deutschen Grammatik. Stauffenburg Verlag, Tübingen
- Wenzel, Haik (2002): Aspektualitás és akcionalitás a magyarban, összevetve a német és a finn nyelvvel. In: *A magyar nyelv idegenben*. Előadások az V. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson (Szerk.: Keresztes László – Maticsák Sándor). Debrecen / Jyväskylä. 185–194.